

28 Μαΐου, 1990

[ΠΙΚΗΣ, ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, ΧΑΤΖΗΤΣΑΓΓΑΡΗΣ, Δ/στές]

ΜΙΧΑΗΛ ΧΑΣΙΚΟΣ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ,

Εφεσεϊόντες-Εναγόμενοι,

v.

ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗ,

Εφεσίβλητου-Ενάγοντος.

(Πολιτική Έφεση Αρ. 7414).

- 5 Πολιτική Δικονομία — Έφεση — Έξοδα — Οι Περί Πολιτικής Δικονομίας Θεσμοί, Θ.35, Καν. 20 — Όταν η έφεση στρέφεται αποκλειστικά εναντίον διαταγής για έξοδα, δεν μπορεί να ασκηθεί χωρίς προηγούμενη άδεια — Κατά πόσο ο κανών παρεμποδίζει την εξέταση λόγω εφέσεως κατά διαταγής για έξοδα, όταν όλοι οι άλλοι λόγοι εφέσεως απερρίφθησαν ως ανεδαφικοί — Αρνητική η απάντηση στο ερώτημα — Η δευτεροβάθμια δικαιοδοσία ενεργοποιείται με την καταχώρηση της εφέσεως — Η ευχέρεια μη αποδοχής της από το Πρωτοκολλητήριο σχετίζεται με την τήρηση της προθεσμίας καταχώρησής της.
- 10 Πολιτική Δικονομία — Έφεση — Δεν μπορεί να ασκηθεί κατά του σκεπτικού δικαστικής αποφάσεως, αλλά κατά του διατακτικού, δηλαδή του μέρους, με το οποίο καθορίζονται τα δικαιώματα και υποχρεώσεις των διαδίκων.
- 15 Πολιτική Δικονομία — Συνοπτική απόφαση — Απόρριψη αιτήσεως λόγω του ότι ο ενόρκως δηλών δεν είχε ιδίαν γνώση των γεγονότων στην ένορκη δήλωση, αλλά προσθήκη παρατηρήσεως ότι, εάν δεν υπήρχε το εν λόγω κώλυμα, η αίτηση για συνοπτική απόφαση θα εγκρίνετο — Η παρατήρηση αυτή δεν δημιουργεί estoppel, ούτε
- 20 και μπορεί να προσβληθεί με έφεση.
- 25 Πολιτική Δικονομία — Έξοδα — Ακολουθούν το αποτέλεσμα, εκτός αν υπάρχουν λόγοι περί του αντιθέτου — Απόρριψη αιτήσεως για συνοπτική απόφαση, αλλά χωρίς έξοδα, γιατί οι δικηγόροι των εναγομένων δεν απέδειξαν επιμέλεια στο χειρισμό της υπόθεσης — Λανθασμένη νομικά αιτιολογία.

Παρά το ότι η αίτηση του ενάγοντος-εφεσίβλητου για συνοπτική απόφαση απερρίφθη, οι εναγόμενοι καταχώρησαν έφεση, ανησυχώντας για τον αντίκτυπο που θα είχε η παρατήρηση του Δικαστηρίου, που αναφέρεται στο τρίτο πιά πάνω περιληπτικό

σημείωμα.

Με βάση την νομική αρχή, που αναφέρεται στο δεύτερο πιο πάνω περιληπτικό σημείωμα, η έφεση κατά του σκεπτικού της αποφάσεως, απερρίφθη, αλλά τούτο δεν αποτέλεσε κώλυμα (Βλ. το πρώτο περιληπτικό πιο πάνω σημείωμα) εξετάσεως του θέματος των εξόδων, η διαταγή για τα οποία εν τέλει ανατράπηκε (Βλ. το τελευταίο περιληπτικό σημείωμα). Σχετικά με το τελευταίο θέμα το Ανώτατο Δικαστήριο παρατήρησε ότι και αν ακόμα δεν μπορούσε στην έφεση αυτή να εξετάσει την διαταγή για έξοδα λόγω εσφαλμένης αποδοχής της από το Πρωτοκολλητήριο, θα παρείχε την άδεια.

5

10

Η έφεση επιτρέπεται εν μέρει. Το 1/2 εξόδων εφεσιβλήτου να επωμισθεί ο ενάγων.

Αναφερόμενες αποφάσεις:

15

Stavrinides v. Ceskoslovenska Obchodni Banka A.S. (1972) 1 C.L.R. 130

Theori and Another v. Djoni and Another (1984) 1 C.L.R. 296

Nicolaidis v. Yerolemi (1984) 1 C.L.R. 742.

Έφεση.

20

Έφεση από τον εναγόμενο 2 κατά της απόφασης του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας (Χατζηκωνσταντίνου, Α.Ε.Δ.) που δόθηκε στις 11 Ιουνίου, 1987 (Αρ. Αγωγής 218/87) με την οποία απορρίφθηκε αίτηση του ενάγοντα για συνοπτική απόφαση.

25

Κ. Χατζηγιώάννου, για τους εφεσείοντες.

Θ. Μόντης, για τον εφεσιβλήτο.

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ: Την απόφαση του Δικαστηρίου θα δώσει ο δικαστής κ. Γ.Μ. Πικής.

30

ΠΙΚΗΣ Δ: Ο Πέτρος Μιχαήλ, ο εφεσειών, ένας από τους τρεις εναγομένους, εφεσιβάλλει την απόφαση του πρωτόδικου Δικαστηρίου με την οποία απορρίφθηκε αίτηση του εφεσιβλήτου (ενάγοντα) για συνοπτική απόφαση. Η απόφαση απορρίφθηκε επειδή δεν είχε θεμελιωθεί το υπό-

βαθρο για την εξέτασή της. Τα γεγονότα που περιέχονταν στην ένορκη δήλωση που υποστήριζε την αίτηση, δεν πήγαζαν από ίδια γνώση του ομνειόντα και συνεπώς κρίθηκε ότι δεν υπήρξε συμμόρφωση με τις πρόνοιες της Δ18 κ1, 5
γεγονός που καθιστούσε εκ προοιμίου την αίτηση υποκείμενη σε απόρριψη [βλ. *Spyros Stavriniades v. Ceskoslovenska Obchondi Banka A.S.* (1972) 1 C.L.R. 130]. Παρά την κατάληξη αυτή το Δικαστήριο έκρινε σωστό να εκφέρει τις απόψεις του ως προς το ποιά θα ήταν η τύχη της 10
αίτησης αν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις για την εξέταση της ουσίας της. Προφανώς το Δικαστήριο ακολούθησε αυτή την οδό χάριν της διεξοδικής εξέτασης όλων των θεμάτων που είχαν εγερθεί κατά την ακρόαση ώστε σε περίπτωση έφεσης να μη υπάρχει εμπόδιο στην εξέτασή τους 15
αν κριθούν αναγκαία. Πρέπει να επισημάνουμε ότι η πρακτική για εξέταση θεμάτων των οποίων την κρίση η απόφαση του Δικαστηρίου καθιστά περιττή, ενδείκνυται κυρίως όταν τα θέματα αυτά άπτονται αμφισβητούμενων 20
γεγονότων και η κρίση τους εξαρτάται από τα ευρήματα του Δικαστηρίου.

Κατά τη συζήτηση της έφεσης υποδείξαμε στον κ. Χατζηγιάννου ότι η έφεση δε στρέφεται εναντίον απόφασης ή διαταγής του Δικαστηρίου και, συνεπώς, δε μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο έφεσης. Δικαίωμα έφεσης παρέχεται 25
από το άρθρο 25 του Περί Δικαστηρίων Νόμου (Ν 14/60) εναντίον αποφάσεων του Δικαστηρίου. Ο όρος "απόφαση του δικαστηρίου" χρησιμοποιείται στη νομική ορολογία με δυο έννοιες :

Η πρώτη περιλαμβάνει την ολότητα του κειμένου της 30
απόφασης του Δικαστηρίου, δηλαδή το σκεπτικό και το δηλωτικό μέρος ως προς το αποτέλεσμα. Η δεύτερη περιορίζεται σε εκείνο το μέρος που είναι καθοριστικό για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των διαδίκων.

Είναι με τη δεύτερη έννοια που ταυτίζεται ο όρος "απόφαση", έννοια συνυφασμένη με την αποστολή της δικαστικής λειτουργίας για την επίλυση των επίδικων θεμάτων. 35
Ούτε ο Περί Δικαστηρίων Νόμος, ούτε οποιοδήποτε άλλο

νομοθέτημα, περιλαμβανομένων και των θεσμών της Πολιτικής Δικονομίας, παρέχει ή αναγνωρίζει δικαίωμα έφεσης ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα ή το δηλωτικό ως προς τα δικαιώματα των διαδίκων μέρος της απόφασης.

Ο κ. Χατζηγιάννου διατύπωσε ανησυχίες αναφορικά με τις επιπτώσεις στα δικαιώματα του πελάτη του που θα μπορούσαν να προκύψουν από την προέκταση του σκεπτικού της απόφασης με τη συμπερίληψη της υποθετικής κρίσης του Δικαστηρίου στην περίπτωση που θα στοιχειοθετούνταν έγκυρα η αίτηση για συνοπτική απόφαση. Ανησυχεί, όπως ανέφερε, από το ενδεχόμενο να κριθεί το ουσιαστικό θέμα ως δεδικασμένο ενόψει των θέσεων που εκτίθενται στην απόφαση. Επισημαίνουμε ότι ο εφεσείων (εναγόμενος) έχει ήδη υποβάλει την υπεράσπισή του χωρίς οποιαδήποτε αμφισβήτηση. Δεδικασμένο μπορεί να προκύψει μόνο από δεσμευτική απόφαση του Δικαστηρίου, καθοριστική για την επίλυση της διαφοράς, όπως προσδιορίζεται από τη δικογραφία (βλ., μεταξύ άλλων, *Theoti and Another v. Djoni and Another* (1984) 1 C.L.R. 296, και *Nicolaidis v. Yerolemi* (1984) 1 C.L.R. 742). Το μέρος της απόφασης που αμφισβητείται δεν ήταν καθοριστικό για τα δικαιώματα των διαδίκων, ούτε μπορούσε να δημιουργήσει κώλυμα (estoppel) για την εξέταση του θέματος σε οποιοδήποτε μελλοντικό στάδιο ήθελε εγερθεί.

Ο άλλος λόγος για τον οποίο ασκήθηκε η έφεση, όπως μας εξήγησε ο κ. Χατζηγιάννου, έγκειται στην παράλειψη του πρωτόδικου Δικαστηρίου να δώσει οδηγίες για την καταχώρηση της υπεράσπισης. Οι σχετικές διατάξεις των Θεσμών Δ18 κβ παρέχουν διακριτική ευχέρεια στο Δικαστήριο, έστω και αν κριθεί ότι δε συντρέχουν λόγοι για την έκδοση συνοπτικής απόφασης, να δώσει οδηγίες για την υποβολή της υπεράσπισης με όρους ή άνευ όρων. Η χρήση της εξουσίας αυτής σκοπεί κυρίως στην ένθεση χρονικών περιορισμών στην άσκηση του δικαιώματος της υπεράσπισης προς αποτροπή κάθε πιθανής κατάχρησής του. Η άσκηση της εξουσίας δεν είναι επιτακτική. Στην προκειμένη υπόθεση, με την απόρριψη της αίτησης δεν τέθηκε οποιοσδήποτε περιορισμός στην άσκηση του δικαιώ-

ματος· το δικαίωμα του εφεσείοντα να υπερασπιστεί αφέθη ανεπηρέαστο που, εν πάση περιπτώσει, άσκησε χωρίς οποιοδήποτε περιορισμό.

5 Το πρώτο μέρος της έφεσης που στρέφεται εναντίον "απόφασης" του Δικαστηρίου, πρέπει να απορριφθεί και απορρίπτεται ως στερούμενο αντικειμένου. Το δεύτερο σκέλος της έφεσης αφορά τη διαταγή του Δικαστηρίου για τα έξοδα. Παρόλο που απορρίφθηκε η αίτηση και το απο-
10 τέλεσμα ήταν ευνοϊκό για τον εναγόμενο (εφεσείοντα), το Δικαστήριο δεν επεδίκασε έξοδα υπέρ του "... επειδή πιστεύω ότι και οι τρεις συνήγοροι δεν επέδειξαν την απαιτούμενη επιμέλεια στον χειρισμό της παρούσας αίτησης. Διά τούτο δεν δίδω διαταγή αναφορικά με τα έξοδα.

15 Η απονομή των εξόδων ανάγεται στη διακριτική ευχέρεια του Δικαστηρίου. Η ευχέρεια ασκείται δικαστικά με γνώμονα, ως κύριο μέτρο, το αποτέλεσμα της υπόθεσης. Τόσο βαθειά θεμελιωμένη είναι η αρχή αυτή στην αστική
20 διαδικασία, τα έξοδα ακολουθούν το αποτέλεσμα, ώστε να μη δίδονται κατά κανόνα λόγοι (εξυπακούονται) για την άσκηση της διακριτικής ευχέρειας του Δικαστηρίου όταν η διαταγή για τα έξοδα συνάδει με την αρχή αυτή. Οι λόγοι για τους οποίους τα έξοδα ακολουθούν το αποτέλεσμα (στην αστική διαδικασία) είναι ευνόητοι: Η δικαίωση δε
25 συνεπάγεται δαπάνη. Στην υπό εκδίκαση υπόθεση οι λόγοι για τους οποίους το Δικαστήριο παρέκλινε από την καθιερωμένη αρχή δεν ευσταθούν. Η επιμέλεια των δικηγόρων του διαδίκου που επιτυγχάνει δεν αποτελεί προϋπόθεση για την απονομή των εξόδων. Αφετέρου, εξέταση των πρα-
30 κτικών δε φανερώνει οποιαδήποτε διόγκωση των εξόδων λόγω παραλείψεων του δικηγόρου του εφεσείοντα.

Εγείρεται όμως το ερώτημα κατά πόσο παρέχεται ευχέρεια στο Εφετείο να επέμβει με τη διαταγή για τα έξοδα
35 ενόψει της διαπίστωσης ότι η έφεση στερείται αντικειμένου. Η Δ.35 κ.20 προβλέπει ότι δε μπορεί να ασκηθεί έφεση η οποία στρέφεται αποκλειστικά εναντίον της διαταγής για τα έξοδα χωρίς την προηγούμενη άδεια του Εφετείου ή μέλους του. Στην προκείμενη περίπτωση η έφεση

δε στρεφόταν αποκλειστικά εναντίον της διαταγής για τα
 έξοδα και έγινε δεκτή από το Πρωτοκολλητείο χωρίς έν-
 σταση. Και το ερώτημα που τίθεται είναι αν η ύπαρξη της
 έφεσης, έστω ανεδάφικης, καθιστά δυνατή τη θεώρηση και
 του μέρους εκείνου της έφεσης που στρέφεται εναντίον 5
 της διαταγής για τα έξοδα. Επισημαίνεται ότι ο κ.20 της
 Δ.35 δε συναρτά αναθεώρηση της διαταγής για τα έξοδα
 με την εγκυρότητα των άλλων λόγων της έφεσης. Ο περιο-
 ρισμός ο οποίος παρεμβάλλεται είναι εκείνος ο οποίος
 προσδιορίζεται στη Δ.35 κ.15(2) ότι η ακρόαση της έφεσης 10
 περιορίζεται στους λόγους οι οποίοι εκτίθενται στην ειδο-
 ποίηση της έφεσης. Εξάλλου, η ευχέρεια η οποία παρέχε-
 ται στο Πρωτοκολλητείο να μη αποδεχθεί την καταχώρη-
 ση έφεσης, σχετίζεται με την τήρηση των προβλεπόμενων
 χρονικών ορίων για την καταχώρησή της και όχι με 15
 οποιοδήποτε άλλο λόγο (Δ.35 κ.2). Με την επιφύλαξη ότι
 το θέμα δεν έχει συζητηθεί εξαντλητικά, σημειώνουμε ότι
 αποκλίνουμε υπέρ της άποψης ότι η αποδοχή της έφεσης
 και ο ορισμός της για ακρόαση ενεργοποιεί τη δευτερο-
 βάθμια δικαιοδοσία του Δικαστηρίου. Αλλά και στην αντί- 20
 θετη περίπτωση που θα κρινόταν ότι η καταχώρηση της
 έφεσης εσφαλμένα έγινε δεκτή από το Πρωτοκολλητείο,
 θα παραχωρούσαμε άδεια, έστω και καθυστερημένα, για
 την άσκηση έφεσης εναντίον της διαταγής για τα έξοδα,
 γεγονός που θα καθιστούσε δυνατή την αναθεώρηση του 25
 εκδοθέντος διατάγματος.

Καταλήγουμε ότι το διάταγμα για τα έξοδα πρέπει να
 παραμεριστεί και να αντικατασταθεί με διαταγή για τα
 έξοδα υπέρ του εναγομένου (εφεσείοντα).

Η έφεση επιτρέπεται εν μέρει. Η διαταγή για τα έξοδα 30
 παραμερίζεται και αντικαθίσταται όπως έχει αποφασι-
 σθεί. Ενόψει της απόρριψης του κύριου μέρους της έφεσης
 ο εφεσείων θα επωμισθεί το ένα δεύτερο των εξόδων του
 εφεσιβλήτου.

Έφεση επιτρέπεται εν μέρει.